

1 חוק מקרקעי ציבור (פינוי קרקע), התשמ"א-1981

1. הגדרות

(תיקונים: התשס"ה, התשס"ט, התשע"א)

בחוק זה -

"מקרקעי ציבור" - מקרקעי ישראל כמשמעותם בחוק-יסוד: מקרקעי ישראל, ומקרקעין של רשות מקומית; "הרשות" - רשות מקרקעי ישראל; "הממונה" -

(1) לענין חוק זה, למעט סעיפים 4 ו-4א -

(א) לגבי מקרקעי ישראל - מנהל רשות או מנהל מחוז של הרשות;

(ב) לגבי מקרקעי רשות מקומית - ראש הרשות המקומית;

(2) לענין סעיף 4 -

(א) לגבי מקרקעי ישראל - מנהל הרשות, והוא רשאי להסמיך מנהל מרחב של הרשות, כל אחד מאלה יחד עם היועץ המשפטי של הרשות או של מרחב של הרשות, ולענין שמורת טבע הוא רשאי להסמיך את מנהל רשות שמורות הטבע יחד עם היועץ המשפטי של משרד החקלאות, ולענין מקרקעי ישראל המצויים בתחום שיפוטה של רשות מקומית, הוא רשאי להסמיך את ראש הרשות שהמקרקעין מצויים בתחומה, יחד עם היועץ המשפטי של אותה רשות;

(ב) לגבי מקרקעי רשות מקומית -

(1) ברשות שיש לה יועץ משפטי לפי חוק הרשויות המקומיות (יועץ משפטי), התשל"ו-1975 - ראש

הרשות יחד עם היועץ המשפטי;

(2) ברשות שאין לה יועץ משפטי כאמור בפסקת משנה (1) - ראש הרשות באישור הממונה על

המחוז;

(3) לענין סעיף 4א - מנהל הרשות יחד עם היועץ המשפטי של הרשות ;

"פינוי מקרקעי הציבור" - פינוי מקרקעי ציבור מכל אדם, ממיטלטלין, מבעלי חיים, מכל הבנוי והנטוע עליהם, ומכל

דבר אחר המחובר אליהם חיבור של קבע;

"פקח" - עובד ציבור שמינה הממונה;

"צו" - צו שניתן לפי הוראות סעיף 4.

2. בדיקה

(תיקון התשס"ה)

(א) פקח שמונה לפי הוראות סעיף 5ד רשאי להיכנס למקרקעי ציבור בכל עת סבירה כדי לבדוק את ההחזקה או השימוש בהם וכן את זכותו של המחזיק או המשתמש בהם לעשות כן, והוא רשאי לדרוש מהמחזיק או מהמשתמש להציג בפניו מסמכים שברשותו המוכיחים את זכותו.

(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א) אין להיכנס למבנה של קבע המיועד למגורים ומשמש להם, אך רשאי שופט של בית משפט שלום לתת צו המתיר את הכניסה.

מי שהממונה הסמיכו לכך בכתב רשאי - אם נוכח שדרוש לו מידע שאיננו ברשותו והנוגע למקרקעי ציבור, לזכותו של המחזיק להחזיק בהם או לשימוש או לטיפול בהם - לדרוש בכתב מהמחזיק או מהמשתמש למסור לו את המידע תוך זמן סביר.

4. צו לסילוק יד ולפינוי מקרקעי ציבור

(תיקונים: התשס"ה, התשע"א)

(א) תפס אדם מקרקעי ציבור, ושוכנע הממונה, לאחר שעייין בדיון וחשבון בכתב מאת פקח שביקר במקום ועל סמך מסמכים לענין הזכויות במקרקעי הציבור ולאחר שנתן לתופס הזדמנות לטעון את טענותיו לפינוי, כי תפיסתם היתה שלא כדין, רשאי הממונה, בתוך שישה חודשים מיום שהתברר לו כי התפיסה היתה שלא כדין, ולא יאוחר משלושים ושישה חודשים מיום התפיסה, לתת לו צו בחתימת ידו, הדורש מהתופס לסלק את ידו ממקרקעי הציבור ולפנותם, כפי שקבע בצו ועד למועד שקבע בו (להלן - מועד הסילוק והפינוי), ובלבד שהמועד האמור לא יקדם מתום שלושים ימים מיום מסירת הצו.

(ב) (1) תפס את מקרקעי הציבור אדם שלדעת הממונה לא ניתן לקבוע את זהותו או לאתרו, תהא מסירת הצו לתופס בדרך של הדבקתו במקום הנראה לעין במקרקעי הציבור; בשעת ההדבקה, יירשמו בגוף הצו המודבק היום והשעה של ההדבקה.

(2) הממונה רשאי, מטעמים מיוחדים, להורות כי צו שניתן לפי סעיף קטן זה יפורסם בדרכים נוספות, כפי שיורה.

(ב1) בצו יתוארו מקרקעי הציבור שעליהם הוא חל לפי גבולותיהם, נקודות הציון שלהם או כתובתם, או באמצעות מפה; היו מקרקעי הציבור רשומים במרשם המקרקעין, יצורף לצו גם נסח הרישום.
(ג) שר המשפטים יקבע בתקנות את טופס הצו ואת דרכי מסירתו של צו שניתן לפי הוראות סעיף קטן (א) לתופס; התקנות יובאו לידיעתה המוקדמת של ועדת הפנים ואיכות הסביבה של הכנסת.

4א. המשך החזקת מקרקעי ציבור לאחר סיום חוזה או פקיעתו

(תיקונים: התשס"ה, התשע"א, התשע"ו)

(א) לענין חוק זה, יראו תפיסה של מקרקעי ציבור שלא כדין, גם אם אותו אדם החזיק בהם לאחר מועד סיומו או פקיעתו של חוזה שהתיר את החזקתם, ובלבד שמשך תקופת החזקה מכוח חוזה לא עלתה על שבע שנים רצופות, ונשלחה הודעה לתופס מקרקעי הציבור, ולפיה הסתיים החוזה ואין כוונה להאריכו או שפקע החוזה, לפי הענין, וכי על התופס לפנות את מקרקעי הציבור.

(א1) (1) לענין חוק זה, יראו תפיסה של מקרקעי ציבור שלא כדין, גם אם אותו אדם החזיק בהם לאחר מועד סיומו או פקיעתו של חוזה שהתיר את החזקתם, והתקיימו כל אלה:

(א) ייעוד הקרקע שונה מייעוד חקלאי לייעוד של מגורים, תעשייה, מסחר או דרך (בסעיף קטן זה - הייעודים העיקריים) או לייעוד של מיתקני תשתית או תשתיות לאומיות, כהגדרתם בחוק התכנון והבנייה, התשכ"ה-1965 הנדרשים למימוש התכנית שבה נקבעו הייעודים העיקריים, ואין לאותו אדם זכות להמשיך ולהחזיק בקרקע לאחר שנדרשה השבתה על ידי הרשות;

(ב) נשלחה הודעה לתופס ולפיה הסתיים החוזה עקב שינוי הייעוד ואין כוונה להאריכו וכי על התופס לפנות את מקרקעי הציבור;

(ג) לתופס הוצע פיצוי מלא בהתאם להחלטה בתוקף של מועצת מקרקעי ישראל כמשמעותה בחוק רשות מקרקעי ישראל, התש"ך-1961, הנוגעת לפיצוי בשל קרקע ששינתה את ייעודה החקלאי לאחד הייעודים

המנויים בפסקת משנה (א).

(2) הוראות פסקה (1) יחולו עד יום כ"ז בטבת התשפ"ב (31 בדצמבר 2021).

(ב) נתפסו מקרקעי ציבור שלא כדין כאמור בסעיפים קטנים (א) או (א1), יחולו הוראות סעיף 4 בשינויים אלה:

(1) יראו את מועד תום ההחזקה כדין בשל סיומו או פקיעתו של החוזה האמור בסעיפים קטנים (א) או (א1),

כיום התפיסה;

(2) לענין סעיף קטן (א), מועד הסילוק והפינוי הקבוע בצו לא יקדם מתום שישים ימים מיום מסירת הצו

ולענין צו בשל תפיסה לפי סעיף קטן (א1) - תשעים ימים.

5. ביצוע הצו

(תיקונים: התשס"ה, התשס"ט)

(א) חלף מועד הסילוק והפינוי הקבוע בצו, ולא קוימו הוראות הצו בידי התופס, יורה הממונה לפקח, באישור מנהל אגף הפיקוח ברשות מקרקעי ישראל, לגבי מקרקעי ישראל, ובאישור היועץ המשפטי של הרשות המקומית, לגבי מקרקעי אותה רשות, לבצע את הצו, ובלבד שלא חלפו יותר משישים ימים ממועד הסילוק והפינוי, ואם עוכב ביצוע הצו על ידי בית המשפט - ממועד ביטולה או פקיעתה של החלטה בדבר עיכוב הביצוע.

(ב) על אף הוראות סעיף קטן (א), נמסר צו לפי הוראות סעיף 4 ולאחר מסירתו החלו פעולות במקרקעי הציבור שיש בהן כדי לשנות את המקרקעין, לרבות אכלוס, בניה, זריעה או נטיעה, רשאי הממונה להורות על ביצוע הצו לפי הוראות סעיף זה אף אם טרם חלף מועד הסילוק והפינוי הקבוע בצו.

(ג) פקח רשאי, לשם ביצוע צו, להיכנס למקרקעי ציבור שהצו חל עליהם, לפנות מהם כל חפץ ואדם, ולנקוט את כל האמצעים כדי להבטיח את קיום הצו ולבצעו; כן רשאי הוא, בשעת הצורך, להשתמש בכוח סביר ולקבל לשם כך עזרה מתאימה מהמשטרה.

(ד) המונע או המפריע שלא כדין לביצוע צו, אחראי לנזק או להפסד שנגרמו על ידי כך; אין בהוראת סעיף קטן זה כדי לגרוע מהוראת כל דין.

(ה) שר המשפטים רשאי לקבוע הוראות לענין ביצוע צו לפי חוק זה.

5א. תופס שחזר למקרקעין לאחר הפינוי

(תיקון התשס"ה)

הושלם ביצוע צו לפי חוק זה, ולפני שחלפו שנים עשר חודשים מיום השלמת הביצוע, התופס או אדם מטעמו חזר ותפס שלא כדין את מקרקעי הציבור שהצו חל עליהם, רשאי פקח, לאחר שקיבל אישור לכך מאת הממונה, לחזור ולסלק את ידו של התופס ולפנות את מקרקעי הציבור על פי הצו המקורי.

5ב. פניה לבית המשפט

(תיקונים: התשס"ה, התשע"א)

(א) הרואה את עצמו נפגע ממתן צו, רשאי לפנות לבית משפט השלום שבתחום שיפוטו נמצאים מקרקעי הציבור שהצו חל עליהם, עד למועד הסילוק והפינוי הקבוע בצו, כדי להוכיח את זכותו להחזיק במקרקעי הציבור; הוכיח את זכותו כאמור, יבטל בית המשפט את הצו ואת הפעולות שנעשו מכוחו.

(ב) פניה לבית המשפט לפי סעיף זה לא תעכב את ביצוע הצו, אלא אם כן החליט בית המשפט אחרת, לאחר שנתן

לממונה הזדמנות להשמיע את טענותיו.

(ג) על אף הוראות סעיף קטן (ב), רשאי בית המשפט, במעמד צד אחד, ליתן צו זמני לעיכוב ביצוע הצו, לתקופה שלא

תעלה על שלושים ימים, ועד למועד קיום הדיון בבקשת העיכוב במעמד הצדדים.
(ד) שר המשפטים רשאי לקבוע סדרי דין בהליכים לפי סעיף זה.

5. עונשין

(תיקון התשס"ה)

(א) הנכנס למקרקעי ציבור ומחזיק בהם, בלא רשות כדין, דינו - מאסר שנה או קנס פי שניים מהקנס האמור בסעיף 61(א) (3) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (בחוק זה - חוק העונשין).
(ב) המחזיק במקרקעי ציבור בניגוד להוראות צו שניתן לפי סעיף 4, דינו - מאסר שנתיים או קנס כאמור בסעיף 61(א)(4) לחוק העונשין, וקנס נוסף פי שניים מן הקנס האמור בסעיף 61(ג) לחוק העונשין, לכל יום שבו נמשכה העבירה לאחר חלוף שבעה ימים ממועד הסילוק והפינוי, ואם עוכב ביצוע הצו על ידי בית המשפט - ממועד פקיעתה או ביטולה של החלטה בדבר עיכוב ביצוע.

5. סמכויות חקירה

(תיקונים: התשס"ה, התשס"ט)

(א) התעורר חשד, כי אדם עבר על הוראות סעיף 5ג, רשאי פקח, שמונה על ידי הממונה לפי סעיף זה, לחקור כל אדם הקשור לדעתו לענין או שעשויות להיות לו ידיעות בענין, ולדרוש כל אדם כאמור להתייצב לפניו כדי להיחקר בענין.
(ב) לפקח אשר מונה על ידי הממונה לפי סעיף זה יהיו כל הסמכויות של קצין משטרה בדרגת מפקח לפי סעיף 2 לפקודת הפרוצדורה הפלילית (עדות) (להלן - הפקודה) וסעיפים 2 ו-3 לפקודת הפקודה יחולו על החקירה.
(ג) לא יתמנה פקח על ידי הממונה לפי סעיף זה אלא אם כן התקיימו שניים אלה:
(1) משטרת ישראל הודיעה כי היא מסכימה למינויו של הפקח;
(2) הפקח קיבל הכשרה מתאימה, כפי שקבעו, לגבי פקח שהוא עובד המדינה - השר הממונה על רשות מקרקעי ישראל והשר לביטחון הפנים, ולגבי פקח שהוא עובד הרשות המקומית - שר הפנים והשר לביטחון הפנים.

6. שמירת דינים

הוראות חוק זה באות להוסיף על זכויותיו של בעל מקרקעין על פי כל דין ולא לגרוע מהן.

7. תיקון חוק המקרקעין

בחוק המקרקעין, התשכ"ט-1969, בסעיף 18, במקום סעיף קטן (ב) יבוא:
" (ב) תפס אדם את המקרקעין שלא כדין רשאי המחזיק בהם כדין, תוך שלושים ימים מיום התפיסה, להשתמש בכוח במידה סבירה כדי להוציאו מהם".

8. ביצוע ותקנות

שר המשפטים ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות בכל ענין הנוגע לביצועו.

מנחם בגין

משה נסים

ראש הממשלה

שר המשפטים

יצחק בון

נשיא המדינה

[1].[ס"ח 1005](#), התשמ"א (12.2.1981), עמ' 105.

תיקונים:[ס"ח 1976](#), התשס"ה (26.1.2005), עמ' 106.

[ס"ח 2209](#), התשס"ט (10.8.2009), עמ' 329. [הצ"ח - ממשלה 436](#), התשס"ט, עמ' 348 ועמ' 514;

[ס"ח 2271](#), התשע"א (6.1.2011), עמ' 189. [הצ"ח - ממשלה 541](#), התשע"א, עמ' 6 (כולל החלפת המילים

"סילוק פולשים" ב"פינוי קרקע" בשם החוק);

[ס"ח 2543](#), התשע"ו (6.4.2016), עמ' 687. [הצ"ח - ממשלה 841](#), התשע"ד, עמ' 354.

//